

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2018 m. liepos 19 d.
(OR. en)

11295/18

VISA 197
FRONT 240
COWEB 115
JAIEX 83
COMIX 418

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinio sekretoriaus, kurio vardu pasirašo direktorius Jordi AYET PUIGARNAU
gavimo data:	2018 m. liepos 19 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe TRANHOLMUI- MIKKELSENUI
Komisijos dok. Nr.:	COM(2018) 543 final
Dalykas:	KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI. Naujausia informacija apie tai, kaip Kosove* vykdomi likę vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano kriterijai, nurodyti 2016 m. gegužės 4 d. ketvirtojoje pažangos ataskaitoje

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2018) 543 final.

Pridedama: COM(2018) 543 final

Briuselis, 2018 07 18
COM(2018) 543 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

**Naujausia informacija apie tai, kaip Kosove^{*} vykdomi likę vizų režimo liberalizavimo
veiksmų plano kriterijai, nurodyti 2016 m. gegužės 4 d. ketvirtojoje pažangos
ataskaitoje**

^{*} Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244 (1999) bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Naujausia informacija apie tai, kaip Kosove* vykdomi likę vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano kriterijai, nurodyti 2016 m. gegužės 4 d. ketvirtojoje pažangos ataskaitoje

I. ĮVADAS

2012 m. sausio 19 d. Europos Komisija pradėjo dialogą su Kosovu dėl vizų režimo liberalizavimo, į kurį įtrauktos keturios pagrindinės sritys (dokumentų saugumas, sienų ir (arba) pasienio ir migracijos valdymas, viešoji tvarka ir saugumas, su judėjimo laisve susijusios pagrindinės teisės). 2012 m. birželio 14 d. Komisija pateikė Kosovui veiksmų planą, kuriame nustatytos visos teisėkūros ir kitos priemonės, kurias Kosovas turėjo patvirtinti ir įgyvendinti palaikydamas dialogą dėl vizų režimo liberalizavimo. Komisija įsipareigojo, Kosovui įgyvendinus visus vizų režimo liberalizavimo veiksmų plane nustatytus reikalavimus ir kitas priemones, asmenims iš Kosovo, kurie trumpam (t. y. ne ilgiau kaip 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį) atvyksta į Europos Sąjungą, pasiūlyti bevizį režimą.

Komisija yra patvirtinusi keturias Kosovo pažangos, padarytos palaikant dialogą dėl vizų režimo liberalizavimo, ataskaitas: pirmąją – 2013 m. vasario 8 d.¹, antrąją – 2014 m. liepos 24 d.², trečiąją – 2015 m. gruodžio 18 d.³, ketvirtąją ir paskutinę – 2016 m. gegužės 4 d.⁴ Šiose ataskaitose įvertinta pažanga, kurią Kosovas padarė siekdamas įvykdyti 95 vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano kriterijus ir įgyvendinti jam pateiktas rekomendacijas, taip pat galimas vizų režimo liberalizavimo poveikis migracijai ir saugumui.

2016 m. gegužės 4 d. Europos Komisija pateikė pasiūlymą Europos Sąjungos Tarybai ir Europos Parlamentui panaikinti Kosovo piliečiams taikomus reikalavimus turėti vizą, perkeliant Kosovą į šalių, kurių piliečiams, trumpam atvykstantiems į Šengeno erdvę, netaikomi reikalavimai turėti vizą, sąrašą⁵. Šiuo pasiūlymu Komisija patvirtino, kad Kosovas įvykdė visus jo vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano reikalavimus, jeigu tą dieną, kai Parlamentas ir Taryba patvirtins šį pasiūlymą, Kosovas bus ratifikavęs susitarimą dėl sienos nustatymo su Juodkalnija ir pasiekęs geresnių rezultatų kovos su organizuotu nusikalstamumu ir korupcija srityje, t. y. atitiks du paskutinius kriterijus.

2018 m. kovo 21 d. Kosovo asamblėjai ratifikavęs susitarimą dėl sienos nustatymo su Juodkalnija, 2018 m. gegužės 3–4 d. Kosove buvo vykdoma techninė misija, kurios metu buvo siekiama įvertinti pažangą, padarytą siekiant atitikti kriterijus, įskaitant kriterijų, susijusį su geresniais rezultatais tiriant aukšto lygio organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos bylas. Buvo surengti susitikimai su ministru pirmininku, teisingumo ministru, Europos integracijos ministru ir vidaus reikalų ministru, taip pat su pagrindiniais teisinės valstybės srities subjektais, įskaitant Prokurorų tarybos, Teisėjų tarybos ir Kosovo policijos atstovus. Komisija

* Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244 (1999) bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

¹ COM(2013) 66 *final*.

² COM(2014) 488 *final*.

³ COM(2015) 906 *final*, prie kurio pridėtas Komisijos tarnybų darbinis dokumentas SWD(2015) 706 *final*.

⁴ COM(2016) 276 *final*.

⁵ COM(2016) 277 *final*.

taip pat teiravosi, kokių priemonių Kosovo valdžios institucijos imasi migracijos ir saugumo grėsmėms mažinti. Šis vertinimas grindžiamas šios techninės misijos išvadomis, taip pat išsamiais surinktais faktais ir tolesniu keitimusi informacija su Kosovo valdžios institucijomis.

Nuo 2016 m. gegužės mėn., kai buvo priimta ketvirtoji pažangos ataskaita, Kosovas nuolat stengėsi sustiprinti savo įsipareigojimus keturiose Vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano srityse (dokumentų saugumo, sienų ir (arba) pasienio ir migracijos valdymo, viešosios tvarkos ir saugumo, su judėjimo laisve susijusių pagrindinių teisių). Tobulindamas savo teisinę sistemą Kosovas toliau užtikrino aukštą asmens duomenų vientisumo ir saugumo lygį. Vidaus reikalų ministerija toliau išduoda kompiuterio skaitomus biometrinius asmens kelionės dokumentus pagal Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos standartus ir ES kelionės dokumentų saugumo priemonių ir biometrikos standartus. Kaip jau nurodyta 2018 m. Kosovo metinėje ataskaitoje⁶, Kosovas dar labiau suderino savo sienų ir (arba) pasienio srities teisės aktų sistemą su ES *acquis*. 2013–2018 m. integruoto sienų valdymo strategija ir veiksmų planas suderinti su 2006 m. ES integruoto sienų valdymo koncepcija. 2017 m. liepos mėn. patvirtintas persvarstytas ir iš naujo įvertintas integruoto sienų valdymo veiksmų planas. Nacionalinio sienų valdymo centro žvalgybos, rizikos ir grėsmių analizės skyrius kas mėnesį rengia rizikos vertinimus, kuriuose nustatomos grėsmės visuose veiklos regionuose, taip pat nurodomi būtini veiksmai, kurių reikia imtis šioms grėsmėms sumažinti. Be to, Kosovas su ES *acquis* suderino savo prieglobsčio ir migracijos teisės aktus ir padarė didelę pažangą gerindamas bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis readmisijos ir grąžinimo klausimais. Teisėsaugos institucijos toliau didina specializaciją kovoti su organizuotu nusikalstamumu, prekyba žmonėmis ir narkotikais, taip pat su terorizmu. Policijos pajėgos, įskaitant specializuotus padalinius, yra gerai parengtos ir geba kovoti su organizuotu nusikalstamumu. Kosovo teisinė sistema atitinka kovos su terorizmu ES *acquis* ir tarptautines priemones, įskaitant teisės aktus, kuriais kriminalizuojamas užsienio teroristų kovotojų reiškinys. Kosove aktyviau stengiamasi kovoti su terorizmu, be kita ko, imamasi priemonių, kuriomis siekiama užkirsti kelią smurtiniam ekstremizmui ir neleisti vidaus teroristams kovotojams prisijungti prie užsienyje vykstančių konfliktų. Sėkmingas šios srities pavyzdys: kelių terorizmu įtariamų asmenų sulaikymas, kurio reikmėms Kosovo valdžios institucijos bendradarbiavo su Albanijos ir buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos teisėsaugos institucijomis. Sėkmingo teisėsaugos bendradarbiavimo, be kita ko, su keliomis valstybėmis narėmis ir Europolu, pavyzdžių taip pat nustatyta kovos su organizuotu nusikalstamumu srityje. Pavyzdžiui, 2018 m. kovo 21 d. teisėsaugos institucijos ėmėsi bendrų veiksmų, siekdamos sulaikyti Vakarų Balkanuose neteisėtai migrantus gabenančius asmenis. Slovėnija, Kosovas, Europos Sąjungos teisinės valstybės misija Kosove (EULEX KOSOVO) ir Europolas, siekdami išardyti šiame regione veikiančią organizuotą nusikalstamą grupę, tarpvalstybinės operacijos metu sulaikė keletą asmenų.

Šia atnaujinta ketvirtąją pažangos ataskaita Komisija patvirtina, kad įvykdyti visi vizų režimo liberalizavimo veiksmų plane nustatyti kriterijai.

II. PASKUTINIŲ KRITERIJŲ ĮVYKDYMO PADĖTIS

1. Susitarimas dėl sienos nustatymo su Juodkalnija

2018 m. kovo 21 d. po daugiau kaip dvejus metus trukusių vidaus politinių diskusijų Kosovo asamblėja ratifikavo 2015 m. rugpjūčio mėn. su Juodkalnija pasirašytą susitarimą dėl sienos nustatymo ir taip įvykdė vieną iš dviejų likusių vizų režimo liberalizavimo kriterijų. **2018 m.**

⁶ SWD(2018) 156 *final*.

Kosovo ataskaitoje pabrėžta, kad šio susitarimo ratifikavimas yra vienas iš svarbių laimėjimų.

2. Pažanga siekiant įvykdyti kriterijų, susijusį su geresniais rezultatais kovos su aukšto lygio korupcija ir organizuotu nusikalstamumu srityje

Remiantis paskutiniu neįvykdytu vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano kriterijumi, Kosovas turi siekti geresnių rezultatų organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos bylų tyrimo ir galutinių teismo sprendimų priėmimo srityje. Kosove įdiegta patikima kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu, taip pat migracijos ir saugumo rizikos mažinimo teisinė ir veiklos šioje srityje sistema. Tai patvirtinta Komisijos metinėse ataskaitose, tačiau jose, ir visai neseniai – 2018 m. Kosovo ataskaitoje⁷, taip pat pažymėta, kad tebėra neišspręstų problemų. Remiantis pažanga, padaryta nagrinėjant stebimas į geresnių rezultatų sistemą įtrauktas aukšto lygio bylas, galima apžvelgti bendrą Kosovo kovos su korupcija sistemos pažangą ir įvertinti, kaip valdžios institucijos kovoja su aukšto lygio organizuotu nusikalstamumu ir korupcija.

2.1. Geresnių rezultatų sistemos sukūrimas ir plėtra

Siekdamos įvykdyti šį kriterijų, Kosovo valdžios institucijos ėmėsi svarbių parengiamųjų priemonių.

Pirma, nustatyti kriterijai, kuriais remiantis atrenkamos atitinkamos bylos, įtrauktinos į geresnių rezultatų sistemą. Šiuos kriterijus, apibrėžtus Sunkių nusikaltimų tyrimo ir tarpinstitucinio bendradarbiavimo tikslų atrankos standartinėse veiklos procedūrose (SVP), Kosovo prokurorų taryba patvirtino 2014 m. liepos 18 d. Šiose standartinėse veiklos procedūrose nustatyti kriterijai, kuriuos byla turi atitikti, kad būtų įtraukta į geresnių rezultatų sistemą, pavyzdžiui, sunkiam nusikaltimui būdingi požymiai ir padarytos žalos dydis, dalyvaujančios nusikalstamos grupės organizuotumo lygis, būtinybė koordinuoti nusikalstamų veikų tyrimo veiksmus, būtinybė valdyti išteklius nusikalstamų veikų tyrimo metu ir kt. (Standartinės veiklos procedūros 2 straipsnis). Taip sudaromos sąlygos siekiant geresnių rezultatų daugiausia dėmesio skirti tik toms byloms, kurios laikomos rimčiausiomis ir svarbiausiomis. Be to, remiantis 2015 m. gruodžio 30 d. Kosovo teisėjų tarybos (angl. KJC) sprendimu, atrinktos korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo bylos teismuose taip pat laikomos svarbiausiu prioritetu. Teismų pirmininkai buvo įpareigoti greitai perduoti tokias bylas teisėjams, kurie turėtų nedelsdami pradėti jas nagrinėti. Teismų pirmininkai taip pat buvo įpareigoti kas mėnesį pateikti Kosovo teisėjų tarybai pažangos, daromos nagrinėjant tokias bylas, ataskaitą.

Be to, **buvo sudaryta tarpdisciplininė grupė, kuriai pavesta veiksmingai koordinuoti atrinktų stebimų bylų nagrinėjimo procesą.** Į šią grupę įtraukti prokuratūros, teismų sistemos, policijos, muitinės, mokesčių inspekcijos, Finansinės žvalgybos padalinio, Konfiskuoto ir apriboto turto administravimo tarnybos ir pataisos tarnybos atstovai. Šios grupės koordinatorius yra Kosovo specialiosios prokuratūros (angl. SPRK) generalinis prokuroras.

Siekiant įvertinti pažangą, daromą siekiant įvykdyti šį likusį kriterijų, 2015 m. **Kosove įdiegtas pažangus IT stebėsenos mechanizmas**, suteikiantis galimybę atrinktas korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo bylas koordinuoti ir stebėti visais baudžiamojo proceso etapais. Šia sudėtinga IT valdymo sistema, prie kurios tikruoju laiku gali prisijungti visi

⁷ SWD(2018) 156 *final*.

tarpdisciplininės grupės nariai, visi procedūros dalyviai – nuo policininkų iki prokurorų ir teisėjų – įpareigojami pateikti su proceso etapu, kuriame jie dalyvauja, susijusią informaciją.

2.2. Pažanga siekiant geresnių rezultatų

Vertinant, kaip sekasi siekti geresnių rezultatų nagrinėjant aukšto lygio korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo bylas, daugiausia dėmesio skiriama atrinktoms stebimoms byloms, įtrauktoms į geresnių rezultatų sistemą. Pažanga vertinama bylų, nagrinėjamų visais baudžiamojo proceso etapais (nusikalstamų veikų tyrimas – baudžiamoji byla – pirmosios instancijos teismas – antrosios instancijos teismas – galutinis sprendimas), skaičiumi. Vienas iš pažangos įrodymų taip pat yra preliminarieji ir galutinai konfiskuoto turto vertė, iš kurios taip pat matyti, kad Kosovas yra pasiryžęs skirti dėmesio finansiniams sunkių nusikaltimų aspektams.

Iš pradžių, **2016 m. gegužės mėn.**, tarpdisciplininė grupė atrinko **31 bylą**. Remiantis pirmiau apibūdintomis standartinėmis veiklos procedūromis, įtrauktos kitos bylos, taigi **2018 m. birželio 6 d.** iš viso buvo atrinktos **42 bylos**. Taip valdžios institucijos daro pažangą papildomų aukšto lygio korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo bylų, atrinktų atsižvelgiant į tarpdisciplininės grupės aiškiai nustatytus kriterijus, nustatymo, tyrimo ir traukimo atsakomybėn už jas srityse.

Iš šių 42 bylų 33-ose bylose pateikti kaltinimai, penkiose bylose atliekami nusikalstamų veikų tyrimai, o 4 bylų tyrimas nutrauktas ikiteisminio tyrimo etapu. Iš šių 33 bylų **23 bylos** susijusios su korupcija (**kaltinimai pateikti 145 asmenims**), o **10 bylų** – su organizuotu nusikalstamumu (**kaltinimai pateikti 151 asmeniui**). Apskritai stebimų bylų kaltinamieji yra gerai žinomi asmenys. Tarp jų – du ministrai, Viešųjų pirkimų tikrinimo įstaigos vadovas, trys ministerijų generaliniai sekretoriai, keturi savivaldybių merai, buvęs Konstitucinio Teismo pirmininkas, vienas Parlamento narys, vienas teismo pirmininkas ir vienas Sunkių nusikaltimų skyriaus prokuroras. **Bendra apriboto turto (t. y. laikinai, bet ne galutinai konfiskuoto turto) vertė siekia 13 249 470 EUR.**

Iš šių 42 bylų išnagrinėta 12 bylų – jos visos susijusios su korupcija. Kaip parodyta 1 paveiksle, keturių bylų tyrimas nutrauktas ikiteisminio tyrimo etapu. **Aštuoniose bylose priimti galutiniai teismo sprendimai; iš jų penkiose bylose priimti apkaltinamieji nuosprendžiai, o trijose bylose kaltinamieji išteisinti.**

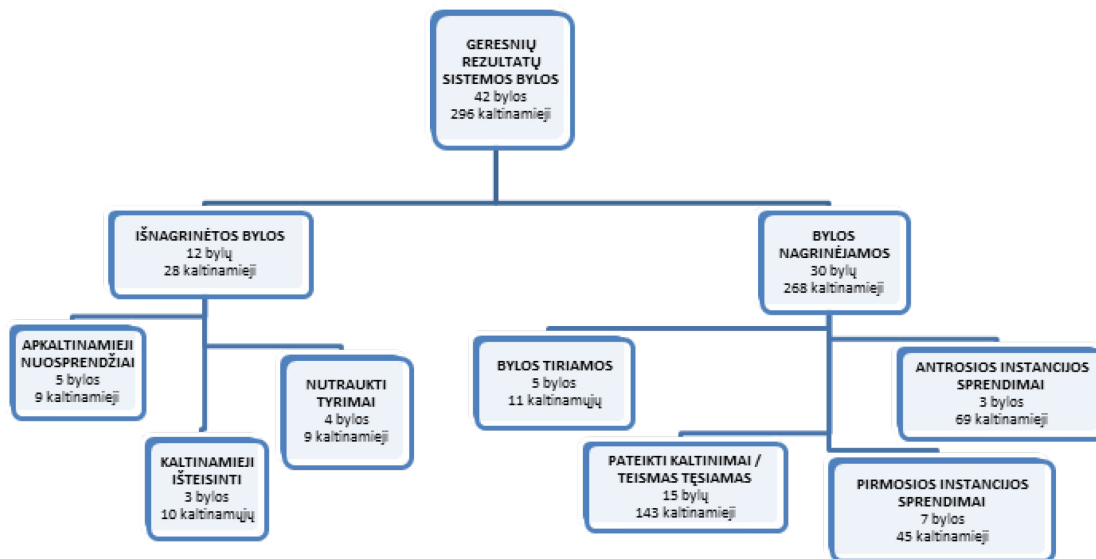
Penkiose bylose, kuriose priimti galutiniai apkaltinamieji nuosprendžiai, devyni asmenys pripažinti kaltais pasinaudojus visomis apeliacinėmis procedūromis. Kaltais pripažinti tokie asmenys kaip prokuroras, meras, viešasis savivaldybės kaltintojas ir buvęs Konstitucinio Teismo pirmininkas ir universiteto rektorius. Kol kas nėra galutinio turto konfiskavimo atvejų, apie kuriuos būtų galima pranešti.

Šiuo metu įvairiais etapais nagrinėjama 30 bylų, susijusių su 268 kaltinamaisiais: penkios bylos tiriamos, 15 bylų nagrinėjamos pirmosios instancijos institucijoje, septyniose bylose pirmosios instancijos institucija yra priėmusi sprendimą ir laukiama apeliacijos procedūros, o trijose bylose sprendimą yra priėmusi antrosios instancijos institucija ir laukiama Aukščiausiojo Teismo sprendimų.

Remiantis turimais duomenimis, į geresnių rezultatų sistemą įtrauktose bylose valdžios institucijos kaltinimus paprastai pateikia po 18,5 mėnesio trunkančio nusikalstamų veikų tyrimo. Pirmosios instancijos institucijos sprendimus paprastai priima per 16 mėnesių, o antrosios ir trečiosios instancijos institucijos (kai taikoma) – per atitinkamai 7 ir 10 mėnesių.

Kalbant apie išnagrinėtas bylas, priimti galutinį sprendimą paprastai trunka 33,3 mėnesio. **Nepažeidžiant sudėtingo nusikalstamų veikų tyrimo sistemos kūrimo proceso ir atsižvelgiant į būtinybę paisyti teisminių apsaugos priemonių, nors išnagrinėti kiekvienos bylos esmę sudėtinga, galima pastebėti, kad byloms „keliaujant“ vadinamąja teisingumo grandine (t. y. nusikalstamų veikų tyrimas – baudžiamoji byla – teismo sprendimo priėmimas – sankcijų vykdymas) nuolat daroma pažanga.** Tiesa, tempas galėtų būti spartesnis.

1 pav. Geresnių rezultatų sistemai priskirtų bylų nagrinėjimo įvairiais teisingumo grandinės etapais apžvalga.

2.3. Pažangos siekiant geresnių rezultatų vertinimas

Remiantis Kosovo valdžios institucijų darbu, atliktu diegiant institucinę ir administracinę IT stebėsenos mechanizmo ir tarpdisciplininės koordinavimo grupės sistemą, taip pat atsižvelgiant į pažangą, daromą visais teisingumo grandinės etapais nagrinėjant įvairias bylas, galima teigti, kad daroma nuolatinė pažanga. Valdžios institucijos įdiegė sudėtingą IT sistemą, taip pat įtvirtino aiškias procedūras ir praktiką. Stebimos bylos nagrinėjamos paisant teismų nepriklausomumo ir tinkamo proceso principų, todėl priimta keletas galutinių apkaltinamųjų nuosprendžių, taip pat pateikiama daugiau kaltinimų ir daugiau asmenų patraukiama atsakomybėn. Visu nagrinėjamu laikotarpiu nuolat didėja preliminariai konfiskuoto turto vertė.

Nors dar esama galimybių toliau gerinti padėtį, o Kosovas yra įsipareigojęs tai daryti, **dabar Komisija gali patvirtinti, kad valdžios institucijos organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos bylų tyrimo ir galutinių teismo sprendimų priėmimo srityje pasiekė geresnių rezultatų ir nuolat juos tobulina, taigi Kosovas įvykdė šį kriterijų.**

III. PLATESNIO MASTO APLINKYBĖS, SUSIJUSIOS SU TEISINĖS VALSTYBĖS PRINCIPU

Kosove, siekiant geresnių rezultatų, padaryta pažanga, tačiau svarbu šią pažangą įtvirtinti platesniu mastu. Nors tebėra neišspręstų klausimų, Kosove, kovojant su organizuotu nusikalstamumu ir korupcija, įdiegta patikima teisinė, institucinė ir teisminė sistema. Be to,

Kosove taip pat vykdoma sudėtinga teisėkūros proceso reforma, palengvinsianti su organizuoju nusikalstamumu ir korupcija kovojančių institucijų darbą ir padėsianti pasiekti geresnius rezultatus.

Be bylų, įtrauktų į geresnių rezultatų sistemą, Kosovo valdžios institucijos nagrinėja daug kitų korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo bylų. Tai – bylos, kurių baudžiamojo persekiojimo ir teismo sprendimų priėmimo procesai anksčiau buvo vykdomi Europos Sąjungos teisinės valstybės misijos (angl. EULEX) metu. Panaikinus šios misijos vykdomąsias funkcijas, vykdant tuometinius įgaliojimus neišnagrinėtos bylos laipsniškai perduodamos vietos teisminėms institucijoms. Šis procesas dar nebaigtas. Vietos teisminėms institucijoms perduotos 45 korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo sričių bylos. Naujieji Europos Sąjungos teisinės valstybės misijos įgaliojimai apima vietos valdžios institucijoms perduotų bylų stebėseną. Taip ES, be vietos valdžios institucijų nuolat teikiamos naujausios informacijos apie padėtį, bus įgaliota ir turės išteklių atidžiai ir patikimai stebėti daromą pažangą.

Pokyčiai teisėkūros srityje

Kosove jau patvirtinti keli svarbūs įstatymai, taip pat rengiama keletas kitų teisės aktų. Jais siekiama toliau stiprinti kovos su korupcija ir organizuoju nusikalstamumu teisinę sistemą. Šioje srityje 2018 m. kovo 30 d. Asamblėja patvirtino du labai svarbius įstatymus:

- **Interesų konfliktų prevencijos vykdant viešąsias funkcijas įstatymą**, kuriuo, siekiant išvengti piktnaudžiavimo tarnyba ir interesų konfliktų, aiškiai apibrėžiami valstybės pareigūnų vaidmenys ir jiems leidžiama vykdyti veiklą. Juo siekiama užtikrinti viešojo administravimo procesų, kuriems praeityje buvo būdinga didelė korupcijos rizika, skaidrumą ir tvarkingumą, ir
- **Valstybės prokuroro įstatymą**, kuriuo leidžiama, remiantis nuopelnais grindžiamo įdarbinimo taisyklėmis, Kosovo specialiojoje prokuratūroje įdarbinti naujus papildomus prokurorus, atsakingus už daugumą aukšto lygio organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos bylų nagrinėjimą. Didinant itin motyvuotų prokurorų skaičių bus gerokai sustiprintas šios institucijos, kuriai iki šiol trūko darbuotojų, darbas. Jau paskelbta apie papildomų prokurorų įdarbinimo procedūros pirmojo turo laisvas darbo vietas.

Šiuo metu vyriausybė jau baigia rengti keletą pagrindinių teisės aktų arba dėl jų diskutuoja Asamblėja. Šie teisės aktai yra pirmiausia:

- peržiūrėtas **baudžiamasis kodeksas (BK)**, kurį vyriausybė patvirtino 2018 m. balandžio mėn. ir dėl kurio šiuo metu diskutuojama Asamblėjoje, ir šiuo metu rengiamas peržiūrėtas **baudžiamojo proceso kodeksas (BPK)**. Į šiuos abu peržiūrėtus kodeksus bus įtraukti svarbūs pakeitimai, įskaitant ilgesnius nusikalstamų veikų tyrimo laikotarpius ir išplėstas nuostatas dėl turto konfiskavimo, taip pat nuostatas dėl valstybės pareigūnų, apkaltintų korupcija ir pripažintų kaltais dėl šios veikos, nušalinimo nuo pareigų (BPK) ir pašalinimo iš pareigų (BK). Pastaroji nuostata yra vienas iš pagrindinių Europos reformų darbotvarkės reikalavimų. Ši darbotvarkė – tai prioritetinių reformų, kurias Kosovas įsipareigojo įvykdyti, kad sparčiau įgyvendintų su ES sudarytą Stabilizacijos ir asociacijos susitarimą, sąrašas;
- Kosovo vyriausybė taip pat toliau plėtoja išsamesnį kovos su korupcija įstatymų rinkinį, kurį sudaro keturi pagrindiniai teisės aktų projektai, įskaitant Kovos su korupcija agentūros įstatymo projektą ir Turto deklaracijos įstatymo projektą. Išplėstų

turto konfiskavimo įgaliojimų įstatymo projektas bus visapusiškai pagrįstas galiojančia ES direktyva. Juo bus siekiama suteikti prokurorams patikimą ir veiksmingą priemonę iš nusikaltėlių atimti neteisėtai įgytą turtą. Pranešėjų įstatymo projekte numatyta įdiegti konkrečius pranešėjų apsaugos tiek viešajame, tiek privačiame sektoriuje mechanizmus, taip padedant kovoti su korupcija. Vyriausybė patvirtino ir Pranešėjų įstatymo, ir Išplėstų turto konfiskavimo įgaliojimų įstatymo projektus. 2018 m. birželio 12 d. jie buvo perduoti Asamblėjai. Dėl kitų dviejų įstatymo projektų dirbama toliau.

2018 m. kovo mėn. vyriausybė patvirtino **naują visapusišką 2018–2020 m. kovos su korupcija strategiją ir veiksmų planą.**

2017 m. pagal 2015 m. ES tarpininkaujant sudarytą Teisingumo susitarimą **Kosovo serbų teisėjai, prokurorai ir jų pagalbiniai darbuotojai** Kosove buvo integruojami į bendrą Kosovo teismų sistemą. Šis laimėjimas suteiks galimybę visame Kosove nuosekliau taikyti įstatymus.

IV. PLATESNIO MASTO MIGRACIJOS IR SAUGUMO RIZIKOS VERTINIMAS

Pagrindinė vizų režimo liberalizavimo proceso sąlyga – užtikrinti tinkamai valdomą ir stabilią migracijos ir saugumo aplinką.

Migracijos padėtis

Kalbant apie migracijos padėtį, Kosovas tebėra gana toli nuo pagrindinių Vakarų Balkanų maršruto migracijos srautų. Nustatyta, kad nedaug migrantų iš buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos ir Albanijos per Kosovą keliauja į Serbiją, į kurią atvyksta Novi Pazaro regione. Be to, į Vakarų Balkanus atvyksta nemažai Irano piliečių. Jie paprastai, naudodamiesi beviziu režimu, atvyksta iš Serbijos, į kurią atskrenda lėktuvais.

Į Kosovą atvykstančių prieglobsčio prašytojų skaičius tebėra stabilus ir nedidelis, nors 2018 m. sausio–gegužės mėn. jis šiek tiek padidėjo (užregistruoti 86 atvejai; iš jų – 36 atvejai, kai prašymus suteikti prieglobstį Kosove pateikė nuolatinius leidimus turintys Turkijos piliečiai). Dauguma migrantų Kosove sustoja tik trumpam, prieš tęsdami kelionę, galbūt padedami neteisėto žmonių gabenimo tinklų.

Prašymų suteikti prieglobstį Kosove skaičius sumažėjo nuo 307 (2016 m.) iki 147 (2017 m.). Daugumos prašymų suteikti prieglobstį nagrinėjimas nutraukiamas, nes prieglobsčio prašytojai dingsta neatlikę atitinkamų procedūrų. 2017 m. dviem prašytojams suteikta papildoma apsauga. Pagal pilietybę daugiausia prieglobsčio prašytojų yra Afganistano piliečiai (44 asmenys, arba 35,8 proc.); po jų rikiuojasi Sirijos (23 asmenys, arba 18,7 proc.), Libijos (16 asmenų, arba 13 proc.), Alžyro (14 asmenų, arba 11,4 proc.), Pakistano (11 asmenų, arba 8,9 proc.) ir kitų kilmės šalių (15 asmenų, arba 12,2 proc.) piliečiai.

Migracijos valdymo srityje **Kosovo teisinė sistema iš esmės atitinka ES teisės aktus.** Šios srities teisinę sistemą sudaro Readmisijos įstatymas, Pilietybės įstatymas, Užsieniečių įstatymas, Prekybos žmonėmis prevencijos ir kovos su ja ir prekybos žmonėmis aukų apsaugos įstatymas ir Prieglobsčio įstatymas, taip pat su šiais įstatymais susiję antrinės teisės aktai (*daugiau informacijos pateikiama 1 priede*). Kad sumažintų migracijos riziką, Kosovas turėtų toliau derinti savo vizų politiką su ES *acquis*.

Kosove taip pat įsteigta Vyriausybės migracijos tarnyba – tarpinstitucinio bendradarbiavimo įstaiga, kuri yra atsakinga už migracijos srautų stebėseną ir atitinkamoms institucijoms ir sprendimus priimančioms asmenims teikia įrodymais grindžiamas politikos rekomendacijas migracijos valdymo klausimais. Iki šiol ši įstaiga yra parengusi penkis migracijos profilius ir šiuo metu, remdamasi 2017 m. duomenimis, rengia migracijos profilių paaiškinimus ir plataus masto migracijos profilį. Pastaruoju, kaip pagrindiniu dokumentu, taip pat bus remiamasi rengiant 2019–2024 m. migracijos strategiją.

2018 m. Kosovo ataskaitoje pripažįstama, kad teisėtos ir neteisėtos migracijos valdymo srityje padaryta pažanga. 2018 m. Kosove, atsižvelgiant į neseniai pakeistas prieglobsčio, migracijos ir Šengeno sienų kodekso srities ES direktyvas, iš dalies pakeista ir patvirtinta migracijos teisinė sistema, pavyzdžiui, Prieglobsčio įstatymas, Užsieniečių įstatymas ir įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Valstybės sienų kontrolės ir stebėsenos įstatymas. Šiais trimis įstatymais užtikrinamas tolesnis Kosovo nacionalinės teisės aktų derinimas su ES *acquis* ir stiprinamas migracijos valdymas (*daugiau informacijos pateikiama 1 priede*).

Be to, Kosovo institucijos imasi būtinų priemonių, kad pasirengtų galimiems migracijos maršrutų pokyčiams. Todėl 2015 m. buvo parengtas ir 2017 m. atnaujintas nenumatytų atvejų planas, skirtas galimiems pabėgėlių ir migrantų antplūdžiams suvaldyti, taip pat paskirtas tokių antplūdžių valdymo koordinatorius ir sudaryta padėties valdymo grupė. Šio plano paskirtis – padėti suvaldyti galimą pabėgėlių ir migrantų srautą; jame nustatyti atitinkami suinteresuotieji subjektai, įskaitant institucijas ir organizacijas, apibūdinama dabartinė migracijos padėtis, paaiškinamos registracijos procedūros ir atsižvelgiama į tokius aspektus kaip pabėgėlių ir migrantų pagrindiniai poreikiai, būstas, saugumas, sveikata ir švietimas. Kosovo valdžios institucijos parengė šį planą glaudžiai bendradarbiaudamos su vietos ir tarptautinėmis organizacijomis.

Bendradarbiavimas migracijos srityje

Kalbant apie bendradarbiavimą migracijos klausimais, Kosovas toliau derasi dėl readmisijos susitarimų su ES valstybėmis narėmis, pagrindinėmis tranzito šalimis ir neteisėtų migrantų kilmės šalimis. Iki šiol Kosovas yra pasirašęs 22 susitarimus (su 24 šalimis: 18 valstybių narių, dviem asocijuotosiomis valstybėmis, trimis Vakarų Balkanų regiono šalimis – Albanija, buvusiaja Jugoslavijos Respublika Makedonija ir Juodkalnija – ir Turkija). Be to, Kosovas pasiūlė pradėti derybas dėl readmisijos susitarimo dar šešioms ES valstybėms narėms: Jungtinei Karalystei, Airijai, Lietuvai, Latvijai, Lenkijai ir Portugalijai. Prašymai taip pat pateikti Afganistanui, Dramblio Kaulo Krantui ir Pakistanui (*žr. 2 priedą*). **Apskritai sudaryti readmisijos susitarimai įgyvendinami sklandžiai. Atliekant readmisijos procedūras nekyla didelių sunkumų, o Kosovo valdžios institucijos readmisijos prašymus nagrinėja greitai ir veiksmingai, glaudžiai bendradarbiaudamos su susitarimus pasirašiusiomis šalimis.**

2016 m. gegužės 25 d. Kosovas pasirašė darbinį susitarimą su Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra. Juo remiantis galima keistis informacija, vykdyti bendras operacijas, rengti mokymus ir vykdyti mokslinius tyrimus bei technologinę plėtrą. Kosovo pasienio policija su Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra reguliariai – kas savaitę, kas mėnesį, kas pusmetį ir kas metus – dalijasi duomenimis.

Įdiegtos priemonės, kuriomis siekiama užkirsti kelią galimam piktnaudžiavimui beviziu režimu

Atsižvelgdamos į didelį srautą žmonių, antrąjį 2014 m. pusmetį ir 2015 m. pradžioje iš Kosovo išvykusių neteisėtai maršrutais, Kosovo valdžios institucijos, įskaitant prezidento tarnybą, Asamblėją, vyriausybę ir vietos valdžios institucijas, ėmėsi bendrų veiksmų, kad užkirstų kelią neteisėtai migracijai.

Valdžios institucijos surengė informuotumo didinimo kampanijas, kuriomis siekiama užkirsti kelią neteisėtai migracijai, ir patvirtino naujus teisės aktus, kuriais siekiama užkirsti kelią neteisėtai migracijai, šiuo tikslu mažinant piliečiams kylančias finansines ir ekonomines problemas, nes svarbiausias šio didelio migrantų srauto veiksnys buvo ekonominiai sunkumai, taip pat **aktyviau kovojant su neteisėtu migrantų gabenimu** (atlikta 21 operacija, kurių metu sulaikyti 86 asmenys). Be šių priemonių, Kosovo policija, atsižvelgdama į pagrindines teises ir pasitelkdama rizikos analize ir grėsmės įvertinimo ataskaitomis grindžiamą keleivių profiliavimą, sienos perėjimo punktuose taip pat padidino sistemingų visų išvykstančių asmenų patikrinimų kertant sieną skaičių. Siekdamas užkirsti kelią neteisėtai savo piliečių ir trečiųjų šalių piliečių migracijai, Kosovas ėmė aktyviau bendradarbiauti su Serbijos ir Vengrijos valdžios institucijomis ir kitomis ES valstybėmis narėmis. **Kosovo policija visuose sienos perėjimo punktuose toliau sistemingai tikrins išvykstančius asmenis** (kad būtų galima pagrįsti kelionės priemonės) ir aktyviau bendradarbiaus su ES teisėsaugos tarnybomis keičiantis informacija (piktnaudžiavimo beviziu režimu ir kovos su neteisėtu migrantų gabenimu klausimais).

Dėl šių pastangų labai sumažėjo į ES atvykstančių Kosovo piliečių pateikiamų prašymų suteikti prieglobstį skaičius: 36 proc. – nuo 11 675 (2016 m.) iki 7 410 (2017 m.) ir 90 proc., jei palyginsime 2015 ir 2017 m. duomenis (2015 m. – 72 480). Iš turimų 2018 m. sausio–kovo mėn. duomenų matyti, kad šių prašymų skaičius toliau mažėja – prieglobsčio paprašė 1 580 asmenų. Grąžinimo procentas nuolat didėja: nuo 38,1 proc. (2014 m.) iki 96,3 proc. (2016 m.). 2017 m. grąžinimo procentas šiek tiek sumažėjo iki 85,9 proc.

Be to, laukdamos, kol bus liberalizuotas vizų režimas, **šiuo metu Kosovo valdžios institucijos (Europos integracijos ministerija, Vidaus reikalų ministerija ir Kosovo policija) visose Kosovo savivaldybėse toliau vykdo išsamias informuotumo didinimo kampanijas, kuriomis siekiama informuoti piliečius apie jų teises ir pareigas, susijusias su beviziu režimu.**

Saugumo padėtis

Saugumo padėtis išsamiai išnagrinėta 2018 m. Kosovo ataskaitoje. Organizuoto nusikalstamumo padėties pokyčiai aptarti pirmiau.

Kalbant apie **prekybą žmonėmis**, patvirtinta 2015–2019 m. strategija ir veiksmų planas, kuriuose daugiausia dėmesio skiriama tokiems klausimams kaip prekybos žmonėmis prevencija, aukų ir liudytojų apsauga ir parama, prekybos žmonėmis nusikaltimų tyrimas ir baudžiamasis persekiojimas ir vaikų apsauga. Teisės aktai iš esmės suderinti su ES direktyva dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, tačiau juos būtų galima geriau įgyvendinti. Kosovas – prekybos žmonėmis, visų pirma seksualinio išnaudojimo tikslais, aukų kilmės, tranzito ir tikslo šalis. 2017 m. buvo nustatytos 32 prekybos žmonėmis aukos: 25 iš jų suteikta pagalba atitinkamose reintegracijos ir reabilitacijos įstaigose, o septynios galimos aukos yra gydomos.

Policijos bendradarbiavimo srityje, kiek tai sietina su pasirašytais bendradarbiavimo susitarimais dėl sienų valdymo, Kosovas yra sudaręs 30 susitarimų su Albanija, buvusiaja Jugoslavijos Respublika Makedonija, Juodkalnija ir Serbija, įskaitant susitarimus dėl bendrų

policijos bendradarbiavimo centrų įsteigimo, pasirašytus su Albanija ir buvusiaja Jugoslavijos Respublika Makedonija, taip pat Kosovo, Albanijos ir Juodkalnijos pasirašytą Protokolą dėl trišalio policijos centro įsteigimo Plavoje. Pasienio policija yra įsteigusi ryšių punktus, atsakingus už tarptautinį bendradarbiavimą. Galioja su Albanija, buvusiaja Jugoslavijos Respublika Makedonija ir Juodkalnija sudaryti susitarimai dėl bendro patruliavimo, ir tokia veikla vykdoma nuolat. Galiausiai 2016 m. gegužės 25 d. Užsienio reikalų ministerija ir Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra pasirašė darbinį susitarimą dėl šios agentūros ir ministerijos operatyvinio bendradarbiavimo.

Iš viso Užsienio reikalų ministerija (angl. MIA) su 18 šalių yra sudariusi 30 susitarimų dėl policijos bendradarbiavimo ir devynis susitarimus dėl operatyvinio bendradarbiavimo, iš kurių trys susitarimai yra daugiašaliai. Be to, Užsienio reikalų ministerija yra pasirašiusi 10 bendradarbiavimo susitarimų su Europos Sąjungos teisinės valstybės misija (*visų tarptautinių susitarimų dėl policijos ir pasienio bendradarbiavimo apžvalga pateikiama 3 priede*).

Kosove įdiegta visapusiška teisinė sistema, apimanti visus su **terorizmu** susijusius nusikalstamumo aspektus. Kosovo teisinė sistema atitinka kovos su terorizmu ES *acquis* ir tarptautines priemones. Į Kosovo baudžiamąjį kodeksą įtraukta keletas straipsnių dėl terorizmo, taip pat galioja 2015 m. patvirtintas specialus įstatymas, kuriuo draudžiama prisijungti prie ginkluotų konfliktų, vykstančių už jo teritorijos ribų. Kosovas taip pat yra Tarptautinės kovos su ISIS koalicijos narys.

Kosovo valdžios institucijos aiškiai skiria kovą su terorizmu (angl. CT) ir kovą su smurtiniu ekstremizmu ir jo prevenciją (angl. P/SVE). Valdžios institucijos įgyvendina dvi atskiras strategijas ir veiksmų planus. Kovos su smurtiniu ekstremizmu ir jo prevencijos strategija buvo patvirtinta 2015 m. ir galios iki 2020 m. Kovos su terorizmu strategija suderinta su ES kovos su terorizmu strategija ir galioja 2018–2022 m. **Kosove aktyviau stengiamasi kovoti su terorizmu, taip pat imamasi priemonių, kuriomis siekiama užkirsti kelią smurtiniam ekstremizmui ir neleisti vidaus teroristams kovotojams prisijungti prie užsienyje vykstančių konfliktų.**

Kosovo piliečių, įsitraukusių į Sirijoje ir (arba) Irake vykstančius konfliktus, skaičius nuolat mažėja: apskaičiuota, kad 2012–2016 m. į konflikto zonas Artimuosiuose Rytuose kaip užsienio teroristai kovotojai išvyko 359 Kosovo piliečiai (255 vyrai, 49 moterys ir 55 vaikai; dar 41 vaikas gimė konflikto zonoje), o 2017 m. apie naujus tokius atvejus nepranešta. 133 Kosovo piliečiai grįžto, 74 – mirė, o 195 liko konflikto zonoje (59 vyrai, 41 moteris ir 95 vaikai). **Kosovo teisėsaugos ir teisminės institucijos toliau ryžtingai reaguoja į terorizmo grėsmes.** Policija sulaikė nemažai žmonių, prisijungusių prie užsienyje vykstančiuose konfliktuose dalyvaujančių teroristinių grupių arba ketinusių tai padaryti. Pasinaudodama sėkmingo regioninio bendradarbiavimo pavyzdžiu, 2016 m. lapkričio mėn. Kosovo policija sulaikė 18 terorizmu įtariamų asmenų. Šie asmenys tariamai planavo įvykdyti koordinuojamus teroristinius išpuolius Albanijoje, buvusiojoje Jugoslavijos Respublikoje Makedonijoje ir Kosove.

Valdžios institucijos yra parengusios **Kovos su smurtiniu ekstremizmu kalėjimuose strateginį planą**, kuris buvo patvirtintas 2018 m. vasario mėn. Nepaisant šių pastangų, valdžios institucijos ir toliau susiduria su smurtinio ekstremizmo ir radikalėjimo problema. Padėtį iš dalies apsunkina ekstremistines ideologijas propaguojančių užsienio organizacijų skiriamas finansavimas. Vis dėlto nuo 2016 m. valdžios institucijos, nagrinėdamos su terorizmu susijusias bylas, aktyviai pasiekė gerų rezultatų (*išsamus svarbiausių bylų ir įvykių apibūdinimas pateikiamas 4 priede*).

V. IŠVADA

Komisija patvirtina, kad, 2018 m. kovo 21 d. ratifikavus susitarimą dėl sienos nustatymo su Juodkalnija, taip pat pasiekus geresnių rezultatų ir juos nuolat tobulinant, **Kosovas įvykdė du likusius kriterijus. Komisija taip pat patvirtina, kad visi vizų režimo liberalizavimo veiksnių plane nustatyti kriterijai, kurie 2016 m. buvo laikomi įvykdytais, tebėra įvykdyti.** Todėl ji rekomenduoja Tarybai ir Europos Parlamentui patvirtinti 2016 m. gegužės 4 d. Komisijos pasiūlymą⁸.

Priėmus pasiūlymą dėl vizų režimo liberalizavimo, tai, kaip Kosovas toliau įgyvendina visus vizų režimo liberalizavimo veiksnių plano keturiuose skyriuose išdėstytus reikalavimus, bus stebima pasitelkiant **bevizio režimo sustabdymo mechanizmo stebėsenos** ir ataskaitų teikimo sistemą, **stabilizacijos ir asociacijos procesą** ir prireikus *ad hoc* stebėjimo mechanizmus. Kosovas turėtų užtikrinti, kad būtų toliau taikomos veiksmingos priemonės, kuriomis užkertamas kelias galimam piktnaudžiavimui beviziu režimu. Kosovas turėtų toliau rengti **tikslines informavimo kampanijas** tokiais klausimais kaip su kelionėmis į Šengeno erdvę naudojantis beviziu režimu susijusios teisės ir pareigos, taip pat taisyklės, kuriomis reglamentuojamos galimybės įsidarbinti ES.

Komisija toliau aktyviai stebės, kaip kovos su organizuotu nusikalstamumu ir korupcija srityje siekiama geresnių rezultatų, taip pat ar nuolat atitinkami visi kriterijai.

⁸ COM(2016) 277.